

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

**Факультет/інститут
Навчально науковий інститут мистецтв**

**Кафедра методики музичного
виховання та диригування**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

АНСАМБЛЕВА ГРА

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Освітня програма Середня освіта (Музичне мистецтво)

Спеціалізація 014.13 Середня освіта (Музичне Мистецтво)

Спеціальність 014 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями)

Галузь знань 01 ОСВІТА / ПЕДАГОГІКА

Затверджено на засіданні кафедри
Протокол № 1 від “4” вересня 2023 р.

м. Івано-Франківськ – 2023 р.

1. Загальна інформація

Назва дисципліни	Ансамблева гра
Викладач (і)	Новосядла І. С. , кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри методики музичного виховання та диригування. Таран І. М. , кандидат педагогічних наук, доцент кафедри методики музичного виховання та диригування. Середюк І.М. , кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри методики музичного виховання та диригування
Контактний телефон викладача	
E-mail викладача	Новосядла І. С. iryna.novosiadla@pnu.edu.ua Таран І. М. iryna.taran@pnu.edu.ua Середюк І.М. iryna.serediuk@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	Очний/заочний
Обсяг дисципліни	___3___ кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	

2. Анотація до навчальної дисципліни

У системі професійної підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва особливого значення набувають дисципліни профільного циклу, серед яких важливе місце займає ансамблеве виконавство, що несе в собі потужний внутрішній заряд для активізації музичних здібностей студентів. Навчальна дисципліна «**Ансамблева гра**» забезпечує процес музично-педагогічної освіти **бакалаврів**, формує їх професійний розвиток, який є необхідним для майбутньої успішної самореалізації. Специфіка ансамблевого виконавства дозволяє сформувати, розвинути, вдосконалити риси та здібності особистості до високого рівня професійної майстерності, достатнього для гідної конкуренції на ринку праці, самопізнання, самовдосконалення, національної самоідентифікації, оволодінню цінностями національної та світової музичної культури, формуванню здатності до самостійного мислення, самореалізації студента.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є розвиток навичок ансамблевої гри на фортепіано в об'ємі, необхідному для подальшої професійної музично-педагогічної та виконавської діяльності. Вивчення дисципліни забезпечує удосконалення теоретичних знань та формування ансамблевих виконавських умінь і навичок, сприяє розвитку музичного світогляду та художнього смаку.

Зміст дисципліни полягає у забезпеченні практичної спрямованості навчального процесу магістрів; їх адаптації до швидкозмінних вимог українського та міжнародного ринків праці; наданні можливості навчання за індивідуальною варіативною частиною освітньої програми, сформованої на вимогу часу й побажаннями слухача. У зв'язку з доцільністю диференціації індивідуальних завдань, теоретичний виклад матеріалу ілюструється зразками конкретних ансамблевих фортепіанних творів, проводяться дискусії з обговорення прослуханих концертів ансамблевої музики. Це сприятиме активній участі студентів у процесі проведення занять, їх ініціативності щодо самостійної роботи.

Завдання навчальної дисципліни полягають у: 1) професійній підготовці та вихованні фахівців – музикантів-піаністів для практичної діяльності вчителя музичного мистецтва в системі загальної та спеціалізованої шкільної музичної освіти; 2) підготовці висококваліфікованих музикантів, які досконало володіють виконавською майстерністю

ансамблевої гри на фортепіано; 3) оволодінні різноманітними фортепіанними програмами, новітніми методиками, що передбачають постійне збагачення ансамблевого репертуару та підвищення виконавської майстерності; 5) знанні основних етапів опрацювання ансамблевих творів.

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є професійна підготовка інтелектуально розвинутих, висококваліфікованих фахівців, які повинні оволодіти практичними знаннями, вміннями та навичками у галузі інструментального та вокально-ансамблевого виконавства, в обсязі, необхідному для подальшої діяльності музиканта в якості артиста-ансамбліста та керівника ансамблю в концертно-виконавській, педагогічній та музично-просвітницькій практиці.

Основними **цілями** вивчення дисципліни є:

- оволодіння навичками ансамблевої гри;
- виховання єдиних технічних прийомів, музично-виконавських засобів та музичної інтонації;
- засвоєння ансамблевого репертуару;
- набуття навичок розуміння стилю та форми музичних творів;
- розвиток музичного смаку та закріплення навичок колективного читання нот з листа та транспонування;
- розвиток прискореного читання вертикальних і горизонтальних нотних структур, орієнтуючись на стереотипні графічні угруповання; спільної ансамблевої роботи над єдиним способом артикуляційних прийомів, інтонації тощо;
- виховання свідомої творчої дисципліни та колективної відповідальності;
- виховання гнучкості та швидкості розумових та емоційних дій майбутнього вчителя музичного мистецтва, його професійної вмотивованості до ансамблевого виконавства;
- виховання музичного смаку студентів у галузі ансамблевого мистецтва;
- формування уміння самостійного вибору інструментального ансамблевого репертуару;
- розвиток у студентів самостійності та творчого підходу у процесі ансамблевого виконавства.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Дисципліна сприяє формуванню у студентів наступних **компетентностей**:

Загальні:

- здатність до постійної та систематичної роботи, спрямованої на вдосконалення професійної музично-педагогічної майстерності, наполегливо досягати поставленої мети та якісно виконувати роботу у професійній музично-педагогічній сфері; виявляти логічну структуру і понятійний апарат незнайомого наукового тексту, вирішувати професійні завдання із застосуванням інформаційних технологій в професійній діяльності викладача музичного мистецтва (за видами); здатність до наукової рефлексії та гуманітарної експертизи проблем музично-педагогічної освіти; до інтернаціонального охоплення специфіки складників музично-риторичного тезаурусу національних музичних мов; до розуміння еволюції культури та музичного мистецтва як відображення основних тенденцій суспільно-історичного розвитку країни;
- здатність до перенесення системи фахових знань у площину навчального предмету музичне мистецтво, структурування навчального матеріалу, проектування та організації власної діяльності;

- здатність виявляти музикальність, виконавські (інструментальні, вокально-хорові, диригентські), інтерпретаційні, артистичні уміння, виконавську надійність учителя музичного мистецтва. Здатність формувати та удосконалювати вокально-технічні та інструментально-виконавські навички,; застосовувати весь комплекс засобів виразності, артистичну, сценічну майстерність у професійній діяльності концертмейстера;
- здатність інтегрувати складні професійні вміння гри на музичних інструментах, музичного сприймання, запам'ятовування та інтерпретації музичних творів, артистизм, виконавську надійність (самооцінку, самоконтроль, саморегуляцію).

Фахові:

- здатність демонструвати глибокі та системні знання у галузі музичного мистецтва, розуміння принципів методів та форм проведення занять з музичних дисциплін, керівництва художньо-естетичним розвитком учнів;
- здатність презентувати власний творчий продукт, здійснювати художньо-просвітницьку діяльність, розробляти і втілювати музично-виховні заходи на високому мистецько-педагогічному рівні; організовувати освітній процес на засадах особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів, здатність до розуміння основних проблем сучасної мистецької освіти й виконавства в Україні та пошуку шляхів удосконалення освітнього процесу в закладах мистецької освіти;
- здатність удосконалювати і розвивати свій загальний інтелектуальний і культурний рівень;
- використовувати знання фундаментальних розділів української та світової культури і мистецтва в обсязі, необхідному для володіння ними в обраній професії.

5. Організація навчання

Обсяг навчальної дисципліни	
Вид заняття	Загальна кількість годин 90
індивідуальні	18
самостійна робота	72

Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативний / вибірковий
VI	014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво)	III	вибірковий

Тематика навчальної дисципліни

Тема	кількість год.		
	лекції	заняття	сам. роб
Тема 1. Удосконалення навичок читки з листа		2	6
Тема 2. Ескізне опрацювання різножанрових творів		2	6
Тема 3. Самостійне вивчення та виконання ансамблевих творів з полегшеного репертуару			10
Тема 4. Слухання музики і обговорення прослуханих творів		2	6
Тема 5. Робота над музичною виразністю		2	6
Тема 6. Звуковий і динамічний баланс		2	6
Тема 7. Синхронізація ансамблевого звучання		2	8
Тема 8. Темпо-ритмічна узгодженість виконавських завдань. Усунення технічних помилок		2	8
Тема 9. Розвиток навичок педалізації у грі в ансамблі		2	8
Тема 10. Досягнення естрадної готовності. Узгодженість художніх завдань		2	8
ЗАГ.:		18	72

6. Система оцінювання навчальної дисципліни

Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	Загальна система оцінювання курсу є уніфікованою та здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника та Порядку організації та проведення оцінювання успішності студентів. Оцінювання курсу здійснюється з урахуванням усіх видів навчальної роботи за 100-бальною шкалою і переводиться у національну шкалу та шкалу ЄКТС. Поточний контроль та оцінювання проводиться викладачами безпосередньо на індивідуальних заняттях усіх видів
Умови допуску до підсумкового контролю	Порядок та організація контролю знань студентів, зокрема, умови допуску до підсумкового контролю визначаються відповідно до Положення про організацію освітнього процесу та розробку основних документів з організації освітнього процесу в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника», Порядку організації та проведення оцінювання

	успішності студентів, Методичних рекомендацій та положення про організацію самостійної роботи студентів кафедри методики музичного виховання та диригування спеціальності 014.13 Середня освіта (Музичне мистецтво).
Підсумковий контроль	Форма контролю: залік. На заліку студенти демонструють навички роботи над ансамблевими творами, здатність відтворювати авторський задум, виражений у різноманітних за змістом, формою, фактурою та стилем творах, виконавську культуру, витримку та самостійність у вирішенні художніх завдань, синхронність і злагодженість у виконанні. Перевірка знань проводиться у вигляді проміжного самостійного контролю (СК), на яких студентам належить самостійно опрацьовувати твори згідно поставлених завдань. В кінці курсу навчання проводиться залік (у формі академконцерту). При оцінюванні ансамблевого виконання студентів враховуються: - дотримання учасниками ансамблю єдиної інтерпретації творів; оволодіння комплексом ансамблевих навичок, що включає синхронне звучання всіх партій, урівноваженість сили звучання, узгодженість артикуляції, фразування, піаністичних прийомів тощо.

7. Політика навчальної дисципліни

Підготовка ансамблевої програми студентом передбачає формування навичок вільного володіння інструментом фортепіано, зокрема здатність використовувати його у навчальній і концертно-виконавській діяльності, відтворювати авторський задум, виражений в різноманітних за змістом, формою, фактурою та стилем ансамблевих творах, виконавську культуру, витримку та самостійність у вирішенні художніх завдань. У результаті вивчення дисципліни студенти повинні: знати: ансамблевий репертуар, необхідний для музичного та художньо-пізнавального розвитку піаніста; композиторські, виконавські стилі, жанри світової музичної літератури; специфіку ансамблевої гри на фортепіано; вміти: грамотно опрацьовувати ансамблевий матеріал, читати з листа, ескізно вивчати ансамблевий твір, грати в ансамблях, самостійно опрацьовувати репертуар поза програмою; вирішувати поставлені творчі завдання шляхом постійного розвитку музичного досвіду в поєднанні з систематичними заняттями практичного характеру; репрезентувати свої досягнення публічно (участь в ансамблевих концертах тощо). Академічна доброчесність: очікується, що студенти будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, усвідомлюючи наслідки її порушення, що визначається Положенням про запобігання та виявлення плагіату у Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://pnu.edu.ua/положення-про-запобігання-плагіату/. Відвідування занять: заняття проводяться очно Неформальна освіта: майстер-класи, філармонійні концерти

8. Рекомендована література

1. Альбом легких перекладів для фортепіано в 4 руки; [ред.-упор. Е.Денисов]. М., 1963. Вип.3. 48 с.
2. Бетховен Л. П'єси для фортепіано в 4 руки. Л., 1979. 46 с.
3. Брянская Ф. Д. Пособие по чтению нот с листа на фортепиано. - В 2-х частях / [Под общ. ред. С. Ляховицкой. Ч. 1. Ленинград: Музыка, 1963, 1964; Ч. 2. Ленинград: Музыка, 1969. 114с.
4. В чотири руки: популярні твори в легкому перекладі для фортепіано; [упор. та переклад Б.Милича і Н.Шуленка]. Київ : Мистецтво, 1966. Вип. 7. 18 с.
5. В чотири руки: популярні твори в легкому перекладі для фортепіано; [упор. та переклад Б.Милича і Н.Шуленка]. Київ : Мистецтво, 1966. Вип. 10. 18 с.
6. Гинзбург Л. О работе над музыкальным произведением. Москва: Музыка, 1968. 112 с.
7. Голубовская Н. Искусство педализации. Москва-Ленинград, 1967. 86 с.
8. Готлиб А. Заметки о фортепианном ансамбле. Музыкальное исполнительство. Москва : Музыка, 1973. Вып. 8. 142 с.
9. Готлиб А. Основы ансамблевой техники. Москва : Музыка, 1979. 112 с.
10. Гофман И. Фортепианная игра. Москва: Музгиз, 1961. 184 с.
11. Гріг Е. Вибрані п'єси для фортепіано в 4 руки; [ред.-упор. О.Дельнова] . М., 1966. 48 с.
12. Жульева Л. Удвох веселіше: ансамблі для фортепіано. Київ: Тех.інформація, 2013.56 с.
13. Іщенко Л. В. Методика викладання фахових дисциплін у ВНЗ: навчальний посібник. Умань : Видавничо-поліграфічний центр «Візаві», 2016. 99 с. Бібліогр. : с. 45.
14. Кашкадамова Н. Історія фортеп'янного мистецтва (XIX сторіччя) : [підручник]. Тернопіль : Астон, 2006. 608 с., нот.
15. Кашкадамова Н. Мистецтво виконання музики на клавішно-струнних інструментах. Тернопіль : Астон, 200. 300 с.
16. Клименко Ж.А. Работа над основными навыками ансамблевого выполнения. Луцк : РВВ «Вежа» Волинського держ. ун-ту імені Лесі Українки, 2006. 16 с.
17. Концертмейстерський клас і ансамбль : програма для музично-педагогічних факультетів та факультетів підготовки вчителів початкових класів і музики педагогічних інститутів; [укл. А.Г. Болгарський, М.А. Моїсєєва]. Київ : УДПУ, 1997. 23 с.
18. Мильштейн Я. Вопросы теории и истории исполнительства: сб. ст. Москва: Сов. композитор, 1983. 264 с.
19. Молчанова Т. 3 історії ансамблевого музикування. Львів: Сполом, 2005. 159 с.
20. Мойсєєва М. Теоретично-методичні основи навчання ансамблевої гри. Житомир : Волинь, 2002. 208 с.
21. Моцарт В., Вебер К. П'єси для ф-но в 4 руки; [ред.-упор. М.Суздан, І.Клячко]. М., 1983. 58 с.
22. Моцарт В. Вибрані оперні увертюри; [переклад для ф-но в 4 руки Х.Ульріха]. М., 1981. 62 с.
23. Моцарт В. Вибрані симфонії; [переклад для ф-но в 4 руки] . М.: Музыка, 1973. 180 с.
24. Нейгауз Г. Об искусстве фортепьянной игры. Москва: Государственное музыкальное издательство, 1962. 2-е изд. 319 с.
25. Некрасов Ю. Комплексне навчання гри на фортепіано. Одеса, 2000. 149 с.
26. Новосядла І.С., Кальмучин-Дранчук Т.А. Фортепіанний ансамбль: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ: СІМІК, 2014. 32 с.

27. Польская И.И. Камерный ансамбль: история, теория, эстетика : моногр. Харьков : ХГАК, 2001. 396 с.
28. Птушкін В. П'єси і ансамблі для фортепіан. Харків: Фактор, 2006. 96 с.
29. Савшинский С. Работа пианиста над музыкальным произведением. Москва-Ленинград: Музыка, 1964. 188 с.
30. Самойлович Т. Некоторые методические вопросы работы в классе фортепианного ансамбля : сб. науч. трудов / [ред. Т.Воронина]. Ленинград : ЛГК, 1986.
31. Сорокина Е. Фортепианный дуэт: история жанра. Москва : Музыка, 1988. 120 с.
32. Фергюсон Г. Фортеп'янное виконавство / [пер. з англ., ред., коментарі М.Кушнір]. Львів: Сполом, 2007. 224 с.
33. Цыпин Г. Обучение игре на фортепиано. Москва: Просвещение, 1984. 176 с.
34. Шмидт-Шкловская, А.А. О воспитании пианистических навыков. Ленинград : Музыка, 1985. 71 с.
35. Шубіна В. П. Роль фортепіанного ансамблю у формуванні музичних умінь та навичок майбутніх вчителів музики / *Педагогічний дискурс* : збірник наукових праць. – Хмельницький : ХГПА, 2011. – Вип. 9. – С. 375–380.
36. Шукайло Л. П'єси і ансамблі для фортепіано. Харків: Фактор, 2006. 64 с.
37. Юцевич Ю.Є. Музыка : словник-довідник. Тернопіль : Навчальна книга – Богдан, 2003. 352 с.

Викладач (Новосядла І.С., доцент кафедри методики
музичного виховання та диригування)